

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa H. S.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń (...) spółce akcyjnej
w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 12 kwietnia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 lutego 2021 r., sygn. akt VI ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Towarzystwa Ubezpieczeń (...) spółki akcyjnej w W. na rzecz H. S. kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego Towarzystwa Ubezpieczeń (...) S.A. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 24 lutego 2021 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN z dnia: 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; 15 kwietnia 2021 r., I CSK 43/21; 25 sierpnia 2021 r., II CSK 216/21). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

W tym kontekście Sąd Najwyższy wskazuje, że skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia. Jego rozpoznanie nie ma charakteru postępowania w ramach trzeciej instancji. Służy realizacji konstytucyjnych i ustawowych zadań Sądu Najwyższego, wśród których pozostają przede wszystkim nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 8 grudnia

2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1904) jego obowiązki obejmują zapewnienie jednolitości orzecznictwa i rozstrzyganie zagadnień prawnych. Tym właśnie celom wypada podporządkować także rozstrzyganie skarg kasacyjnych.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga – jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego – sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia SN z dnia: 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; 25 maja 2021 r., II CSK 96/21). Ponadto, w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w powołanym przepisie nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia SN z dnia: 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14; 15 kwietnia 2021 r., I CSK 720/20). Występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zapytaniu przedstawianemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia SN z dnia: 24 października 2012 r., I PK 129/12; 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, Biul. SN 2015, nr 5). Zagadnienie to nie może być przy tym pozorne, czyli m.in. nie może stanowić próby obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Występowania istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatruje w konieczności określenia granic odpowiedzialności profesjonalnego pełnomocnika w przypadku, gdy dokonuje on wyboru jednej z możliwych wykładni przepisów prawa materialnego art. 224 i 225 k.c.

Skarżący nie sformułował żadnego zagadnienia prawnego w formule wyżej przedstawionej, jego wywód nie zawiera żadnej argumentacji prawnej, a wyartykułowane wątpliwości nie są natury prawnej. W istocie zagadnienie prawne wskazane przez skarżącego jest pytaniem o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem. Nie ma ono charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz jest pytaniem w tej sprawie. Skarżący nie wykazał elementu „istotności” ani „nowości”, ograniczając się do przedstawienia argumentacji stanowiącej w istocie polemikę ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego.

Zaprezentowane przez skarżącego zagadnienie prawne pozostaje ponadto nieuzasadnione w świetle ustaleń faktycznych poczynionych przez Sądy *meriti*. Skarżący bowiem w rzeczywistości zmierza do zanegowania dokonanych przez sąd pierwszej i drugiej instancji ustaleń faktycznych dotyczących podejmowanych przez ubezpieczonego profesjonalnego pełnomocnika czynności w toku postępowania rozpoznawczego. Sądy *meriti* ustaliły, że skarżącemu powinno być znane określone w treści uzasadnienia orzecznictwo Sądu Najwyższego, co doprowadziłoby do podjęcia przezeń właściwych decyzji procesowych. Skarżący próbuje również zaprzeczyć konkluzji przyjętej przez Sądy, że podjęte przez ubezpieczonego czynności były nieprawidłowe oraz skutkowały powstaniem po stronie powoda szkody.

Jedynie ubocznego zauważenia wymaga, że przedstawione przez skarżącego zagadnienie, pomimo iż pozostaje oderwane od ustalonego stanu faktycznego, nie ma charakteru nowości bowiem zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wskazanym również przez samego skarżącego, przyjęcie w konkretnym stanie faktycznym jednego z wariantów, przy braku w piśmiennictwie i orzecznictwie utrwalonej, jednolitej wykładni norm prawnych, nie może być uznane za niedołożenie należytej staranności, nawet tej

podwyższonej, wymaganej w art. 355 § 2 k.c., jeśli wybór ten nie narusza obowiązujących reguł wykładni i stosowania prawa (wyrok SN z dnia 8 marca 2012 r., V CSK 104/11). Nie ma zatem potrzeby, aby Sąd Najwyższy ponownie wypowiadał się w tej kwestii. Innym zagadnieniem jest zaś zastosowanie tej zasady w realiach konkretnej sprawy.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej jej zasadności oznacza natomiast, zgodnie z poglądem utrwalonym w judykaturze, że skarżący musi przedstawić dokładny wywód, na czym – jego zdaniem – polega oczywista zasadność skargi w danej sprawie z przytoczeniem przepisów, których naruszenie ją spowodowało oraz argumentację wskazującą na to, dlaczego opisane naruszenie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Innymi słowy, skoro przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona, to powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienia SN z dnia: 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20; 25 sierpnia 2021 r., II CSK 155/21).

W ocenie skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na brak możliwości przypisania profesjonalnemu pełnomocnikowi odpowiedzialności za niekorzystny wynik sprawy. Ponadto, w ocenie skarżącego, w sprawie występują wątpliwości w związku z nierozpoznaniem przez sądy kwestii poczynionych nakładów na odbudowę kamienicy po zniszczeniach wojennych.

Odnosząc się do powyższego, należy podkreślić, że Sąd odwoławczy sporządził szczegółowe uzasadnienie zaskarżonego postanowienia, rozważając wszelkie, niezbędne okoliczności sprawy. Podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia prawa materialnego, w konfrontacji z treścią uzasadnienia

wyroku Sądu drugiej instancji i przyjętego przez niego kierunku rozstrzygnięcia sprawy, świadczą o polemicznym charakterze stanowiska zaprezentowanego przez skarżącego. Brak akceptacji przez pozwanego stanowiska przyjętego przez Sąd Apelacyjny nie świadczy o tym, że wniesiona skarga jest oczywiście uzasadniona. Wywód zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadzał się do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, nie zaś wykazania, że popełnione przy wydaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom.

Pozwany w istocie przedstawił swój punkt widzenia, wywodzony z własnej oceny materiału dowodowego i zaproponował własne ustalenia faktyczne. W istocie, skarżący zmierzał do zakwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Pozwany kwestionował bowiem, aby działanie profesjonalnego pełnomocnika oraz podejmowanie przez niego określonych decyzji miało wpływ na powstanie szkody powoda i aby prowadził sprawę z szkodą dla klienta. Takie ustalenia jako pochodna oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego usuwają się spod kognicji Sądu Najwyższego. Jak bowiem podkreśla się w orzecznictwie, rozpoznając skargę kasacyjną, Sąd Najwyższy nie jest uprawniony ani do badania prawidłowości ustaleń faktycznych, ani do oceny dowodów dokonanych przez sąd odwoławczy. Sąd Najwyższy, jako „sąd prawa”, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem kontestowania błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c., jest *a limine* niedopuszczalny (zob. np. wyrok SN z dnia 16 maja 2018 r., II UK 139/17).

Zauważenia również wymaga, że w sytuacji, gdy podstawą roszczenia odszkodowawczego dochodzonego do pełnomocnika procesowego jest twierdzenie, iż z jego winy strona przegrała proces, zachodzi konieczność zbadania, czy wynik

procesu mógł być inny, przy założeniu należytego wypełnienia obowiązków przez pełnomocnika (zob. np. wyrok SN z dnia 13 czerwca 2008 r., I CSK 514/07). Sądy *meriti* dokonały takiego hipotetycznego badania, uznając, że ubezpieczony profesjonalny pełnomocnik podejmował niewłaściwe decyzje procesowe, w sposób nienależyty wypełniając swoje obowiązki, co skutkowało powstaniem po stronie powoda szkody. Z motywów zaskarżonego orzeczenia nie wynika, aby było ono sprzeczne ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, które zakłada, że adwokat odpowiada za szkody wyrządzone mocodawcy wskutek własnych zaniedbań i błędów prowadzących do przegrania sprawy, której wynik byłby korzystny dla strony, gdyby pełnomocnik zachował należytą staranność, ocenioną przy uwzględnieniu zawodowego charakteru jego działalności. Wobec braku szczególnych regulacji odpowiedzialności odnoszących się do profesjonalnych pełnomocników w zakresie ich odpowiedzialności odszkodowawczej za nienależyte wykonanie zobowiązania, wynikającej z łączącej ich z mocodawcą umowy zlecenia obejmującej świadczenie pomocy prawnej polegającej na reprezentacji w postępowaniu sądowym, zastosowanie mają ogólne zasady odpowiedzialności odszkodowawczej za niewykonanie zobowiązań umownych przewidziane w art. 471 i n. k.c., w tym także art. 472 w zw. z art. 355 § 2 k.c. Wzorzec należytej staranności zawodowej adwokata (art. 355 § 2 k.c.) obejmuje jego profesjonalizm w sprawach, których prowadzenia się podejmuje. Staranność zawodowa adwokata może być uznana za niemieszczącą się w tym wzorcu tylko wtedy, gdy sporządzona przez niego opinia lub sposób postępowania w sprawie są oczywiście sprzeczne z przepisami mającymi zastosowanie albo z powszechnie aprobowanymi poglądami doktryny lub ustalonym orzecznictwem, znanym przed podjęciem czynności (zob. m.in. wyroki SN z dnia: 2 grudnia 2004 r., V CK 297/04, MoP 2005, nr 1, s. 9; 8 marca 2012 r., V CSK 104/11, OSNC-ZD 2013, nr 3, poz. 58; 19 grudnia 2012 r., II CSK 219/12, OSNC 2013, nr 7-8, poz. 91; 25 kwietnia 2013 r., V CSK 210/12, OSNC 2014, nr 2, poz. 14; postanowienia SN z dnia: 14 sierpnia 1997 r., II CZ 88/97, OSNC 1998, nr 3, poz. 40; 26 marca 2003 r., II CZ 26/03, OSNC 2004, nr 6, poz. 95; 26 stycznia 2007 r., V CSK 292/06).

Również kwestia poczynionych nakładów na odbudowę kamienicy po zniszczeniach wojennych usuwa się spod kognicji Sądu Najwyższego, jako sądu

prawa, Nie jest on uprawniony do badania zniszczeń powojennych na nieruchomości, ich zakresu i wysokości ewentualnych nakładów. Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji i zaaprobowane przez Sąd odwoławczy ogniskowały się wokół poczynionych nakładów, a zatem zagadnienia wskazanego przez skarżącego. Na s. 5 i 6 uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazano, że Miasto P. poczyniło nakłady konieczne na przedmiotową nieruchomość i w związku z tym poniosło wskazane tam koszty. Mając na względzie poniesione przez Miasto P. nakłady konieczne, wartość pożytków z przedmiotowej nieruchomości pobranych przez Miasto P. w latach 2002-2012 wynosiła 1.604.252,64 zł, zaś w okresie 2008-2012 – 887.892,99 zł.

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).